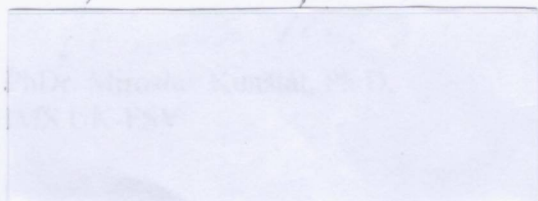

BŘEZINA, Karel: *Die Russlanddeutschen in den neunziger Jahren des 20. Jahrhunderts. Zwischen Bleiben und Gehen*, diplomová práce předložená k obhajobě na Institutu mezinárodních studií UK-FSV (katedra německých a rakouských studií), Praha 2006, 111 s.

Předložená diplomová práce K. Březiny (na titulním listu jakož i na vazbě je dokonce redundantně ohlášena jako „*magisterská diplomová práce*“) představuje jeden z mála českých pokusů o komplexní pohled na problematiku. Tím spíše se tentokrát nejeví být volba německého jazyka jako ideální: v německém písemnictví na dané téma se práce pouze přiřadí k mnoha již existujícím titulům, přičemž právě v německém kontextu její synoptický charakter ještě zjevnější – a tudíž spíše na závadu. Ačkoliv si autor předsevzal – a vyjádřil to ostatně již v názvu své práce – , že se bude především zabývat situací ruských Němců v 90. letech, a to na pozadí nelehkého, ale stále naléhavějšího dilematu „*zwischen Bleiben und Gehen*“, předeslal stati na toto téma zevrubnější pasáž o starších dějinách tohoto etnika na ruském resp. sovětském území. Do ní ovšem bohužel nezpracoval četné tituly z produkce pracoviště (vydávajícího i příslušnou publikační řadu), s nímž sám coby stipendista na Heinrich-Heine-Universität v Düsseldorfu přicházel do pravidelného kontaktu, tj. tamního Institutu pro dějiny a kulturu Němců ve východní Evropě. Zejména chybějící odkazy na díla jeho přednosty, prof.dr. Detlefa Brandese, značně udivují – ačkoliv autor témuž vyslovuje v úvodu své práce explicitní dík. Řadu jeho studií resp. jím spoluvydaných děl a bibliografií, by mohl s užitkem zahrnout do své práce, např. o školství ruských Němců ve 20. a 30. letech, o sibiřských Němcích v sovětském státě či o rezistenci, odboji a odporu ruských Němců v l. 1917-1941. Tutéž výhradu je nutno formulovat u relevantních titulů řady *Veröffentlichungen des Instituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa*, kde některé tituly přímo pojednávají o situaci v 90. letech (A.D.Krindac: *Der deutsche nationale Rayon heute*), jež tvoří jádro Březinovy práce.

Tyto výhrady se týkají především širšího historického „zarámování tématu“, méně pak spíše deskriptivních kapitol, jež pojednávají o diskusích o německé autonomii v RF, požadavcích ruských Němců a o nepříznivé situaci v jednotlivých státech SNS. Důležitá kapitola o kultuře, vzdělanosti, médiích a náboženské situaci by si ovšem zasloužila větší pozornosti i plochy. Pasáže o právním pojetí pojmů „Aussiedler“ a „Spätaussiedler“ (a příbuzných kategorií a pojmů) jsou sice instruktivní, s použitím příslušných norem (Bundesvertriebenengesetz, Kriegsfolgenbereinigungsgesetz) resp. komentářů k nim, chybí ovšem alespoň náznak úvah o charakteru tohoto zákonodárství ve vztahu k proměnám koncepce německého státního občanství a její relaci k „národu“ jako analytické kategorii (z rozsáhlého písemnictví srov. zejména průlomové, v Německu hojně recipované a překládané studie Rogerse Brubakera, např. *Citizenship and nationhood in France and Germany*, v níž je archaickému repatriačnímu konceptu SRN ve vztahu k ruským Němcům věnována zvláštní a kritická pozornost).

Diplomovou práci Karla Březiny doporučuji k obhajobě a navrhuji její klasifikaci – v případě přesvědčivé ústní obhajoby – stupněm *velmi dobře*.

V Praze 31. ledna 2006